

Íslensk þýðing á uppáhaldsorðum í þroska barna

Við viljum vekja athygli á því að við höfum þýtt skjöl um **uppáhaldsorð í þroska barna** (F-words) sem nýtast foreldrum og fagfólki sem tengist börnum með fatlanir.

Rosenbaum og Gorter hjá Canchild stofnuninni í Hamilton í Kanada birtu árið 2011 grein sem nefndist "The 'F-words' in Childhood Disability: I swear this is how we should think!" Greinin er á þessari slóð: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1365-2214.2011.01338.x>

Höfundar greinarinnar settu fram sex orð sem þeir töldu að ættu að vera áhersluorð í fötlunum barna: Færni, fjölskylda, form, fjör, vinir og framtíð. Öll sex orðin ættu að hafa sama vægi.

FÆRNI (function)	er það sem fólk gerir, en ekki hvernig það er gert
FJÖLSKYLDA (family)	stendur fyrir nauðsynlegt umhverfi allra barna og ungmenna
FORM (fitness)	vísar líkamlegrar og andlegrar vellíðunar
FJÖR (fun)	felur í athafnir sem fólk hefur gaman af
VINIR (friends)	vísar til vinatengsla
FRAMTÍÐ (future)	er það sem lífið snýst um

Í íslensku þýðingunni tölum við um uppáhaldsorð vegna þess að eitt orðanna byrjar ekki á F. Það var ekki hægt að þýða orðið "friends" sem félagar vegna þess að orðið nær ekki dýptinni sem felst í vináttu. Þetta er í samræmi við þýðingar í mörgum öðrum löndum.

Uppáhaldsorðin byggja á hugmyndafræðilegum ramma um Alþjóðlegt flokkunarkerfi um færni, fötlun og heilsu (ICF) frá Alþjóðaheilbrigðismálastofnuninni (WHO). Fræðilegi ramminn byggir á þeirri heildarnálgun að líkamsbygging, líkamsstarfsemi, athafnir, þátttaka, umhverfisþættir og einstaklingsbundnir tengist og hafi áhrif á heilsu og færni. Þessi heildarnálgun hvetur til að áhersla sé lögð á mikilvæga þætti í þroska alla barna þ.e. þátttöku, athafnir og umhverfi.

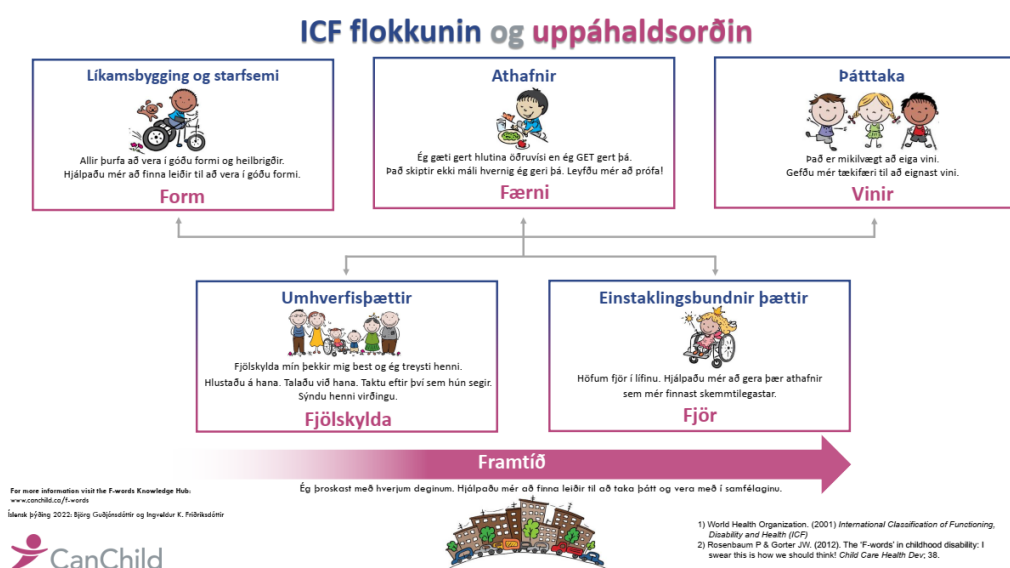
Grein Rosenbaum og Gorter vakti mikla athygli og leiddi til þess að fjöldi fagfólks, rannsakenda og fjölskyldna barna með fatlanir tóku orðin upp og nota þau í daglegu starfi. Fjölmörg vinnuskjöl hafa verið þróuð til að hvetja þá sem tengjast börnum að hafa þessa þætti í huga þegar þeir ræða við börn og fjölskyldur þeirra. Þessi nálgun eykur hlutverk foreldra og tryggir að raddir þeirra fá að heyrast. Áhersla er lögð á að hlusta á gildi foreldranna og markmið. Hún ýtir líka undir að allir líti á börn sem hluta af fjölskyldu og umhverfinu. Þeir sem hafa tekið orðin í notkun telja að nálgunin breyti hafi jákvæð áhrif á samvinnu foreldra og fagfólks.

Tekið skal fram að uppáhaldsorðin eru EKKI nýtt mælitæki, þau draga hvorki úr hlutverki fagfólks né vægi meðferðar.

Við höfum þýtt eftirfarandi skjöl:

- Fræðilegur rammi: ICF flokkunin og uppáhaldsorðin (ICF framework and the F-words) – Sjá dæmi hér fyrir neðan
- Samningur um uppáhaldsorð (F-words agreement)
- Uppáhaldsorð - lýsing (F-words profile)
- Mín uppáhaldsorð og markmið (F-words goal sheet)
- Uppáhaldsorðin – myndir (F-words collage)
- Uppáhaldsorðin – veggspjald (F-words poster for world CP day)

Á næstunni er von á myndbandi um uppáhaldsorðin með íslenskum texta

Dæmi: ICF flokkunin og uppáhaldsorðin

Við hvetjum alla til að nota uppáhaldsorðin. Íslensku þýðingarnar er að finna á heimasíðu Canchild: <https://canchild.ca/en/research-in-practice/f-words-in-childhood-disability/f-words-translations>

Björg Guðjónsdóttir sjúkraþjálfari, Námsbraut í sjúkraþjálfun, Háskóla Íslands og Ingveldur K Friðrikdóttir sjúkraþjálfari, Ráðgjafar- og greiningarstöð.